2023

SANSKRIT

M.A. Third Semester End Examination - 2023

PAPER - SAN-305B

Full Marks : 40 *Time : 2 hours*

The figures in the right-hand margin indicate marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.
Illustrate the answers wherever necessary.

सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः

1. यथेच्छं चतुरः प्रश्नान् उत्तरत – **2×4=8**

(i) अमरमङ्गलनाटके कति अङ्काः सन्ति? तेषु द्वितीयाङ्कस्य नाम किम्?

(ii) प्रतापसिंहः स्वपरिवारेण सह कुत्र कथं निवसति स्म?

(iii) कः झालापतिः? सः कथं महाराणाप्रतापस्य प्राणान् ररक्ष।

(iv) रुक्मिणीहरणमहाकाव्यस्य कथावस्तु केषु लभ्यते?

(Turn Over)

(v) श्रीहरिदाससिद्धान्तवागीशमहोदयस्य जन्म कदा कस्मित् वंशे अभवत?

(vi) राज्ञः भीष्मकस्य कति पुत्रा आसन्? तेषु ज्येष्ठपुत्रस्य नाम किम्?

2. यथेच्छं द्वयोः व्याख्या कार्या – **4×2=8**

(i) स्वल्पं वा सुमहद्वास्तु यत् स्वातन्त्र्येण भुज्यते।
तदेवातितथं राज्यं तदन्यत्तु विडम्बनम्॥

(ii) देशं दहति भेदाग्निर्ध्वान्तं हरति वैरिणाम्।
भोक्तृद्वैधादनर्थश्च तस्मिन्नर्थश्च पच्यते॥

(iii) गुणवानिति कः शत्रुं बलवान् समुपेक्षते।
द्विजराजोऽयमिति किं राहुर्न ग्रसते विधुम्॥

3. यथेच्छं श्लोकद्वयं व्याख्यात– **4×2=8**

(i) शिवः शिवापदतलगः शवोऽपि सन्
भवन्महाम्बरमपि यो निरम्बरः।
मार्धभाक्तनुरपि मारमारकः
स वो भवो भवतु विभुर्विभूतिदः॥

15
PG

(ii) शिवान्वितं शशिविशदोत्तमाङ्गकं
त्रिलोचनं परिगतशास्त्रलोचनैः।
निरीक्ष्य यं नियतमनुग्रहविग्रहं
जनो मनो हरविषयं न्यवीवृत॥

(iii) विकर्त्तनो महसि मुखे शशी कृतौ
स मङ्गलो, मनसि बुधो, गुरुर्गुणे।
कविर्गिरि द्विषति शनिश्च तस्थिवान्
तथाप्यभून्नृपतिरसौ सुदुर्ग्रहः॥

4. एकमुत्तरत। **8×1=8**

(i) कः अमरसिंहः? तस्य चारित्रिकं वैशिष्ट्यम् उपस्थापयत।

(ii) को नाम विष्कम्भकः? अमरमङ्गलनाटके द्वितीयाङ्कस्य प्रारम्भे स्थितस्य विष्कम्भकस्य नाटकीयं तात्पर्यं वर्णयत।

5. एकमुत्तरत। **8×1=8**

(i) रुक्मिणीहरणमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य कथासारं समासेन उपस्थापयत।

(ii) रुक्मिणीहरणमहाकाव्यमनुसृत्य राज्ञः भीष्मकस्य चारित्रिकवैशिष्ट्यं समासेन सोदाहरणमुपस्थापय।